

*Cartea apare prin sprijinul oferit de
către Consiliul Județean Caraș-Severin*

C u p r i n s

<i>Cuvânt înainte</i>	7
<i>Cuvânt lămuritor</i>	11
Viața	17
Simplitatea	29
Răbdarea	37
Spovedanja	43
Smerenia	61
Tăinuirea	73
Slujirea celuilalt	81
Sfânta Liturghie	105
Iubirea	115
Gânduri despre iubire	129
Sfat și rugăciune	131
Bibliografie	133

Viață

Sunt un slujitor al lui Dumnezeu neputincios și greu încercat. Când caut să mă gândesc la mine și la slujirea mea, îmi aduc aminte mereu de cuvintele Sfântului Vasile cel Mare din Sfânta Liturghie care, înainte de rugăciunea de invocare a pogorârii Duhului Sfânt peste sfintele daruri, spune: „*Pentru aceasta, Stăpâne Preasfînte, și noi, păcătoșii și nevrednicii robii Tăi, care ne-am învrednicit să slujim la sfântul Tău jertfelnic — nu pentru dreptările noastre, că n-am făcut ceva bun pe pământ, ci pentru milele și milostivirile Tale, pe care le-ai revărsat cu prisosință peste noi —, îndrăznind, ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic și, punând înainte cele ce închii-puiesc Sfântul Trup și Sânge al*

Hristosului Tău, Tie ne rugăm și de la Tine cerem, Sfinte al Sfinților, cu bunăvoința bunătății Tale să vină Duhul Tău Cel Sfânt peste noi și peste Darurile acestea ce sunt puse înainte și să le binecuvânteze și să le sfîrtească și să le arate:¹. Așadar tot ceea ce ține de viața mea pentru Dumnezeu este din mila lui Dumnezeu. Toate împlinirile în plan duhovnicesc — cele puține care sunt — dacă sunt, sunt datorate milei lui Dumnezeu pogorâte asupra mea, adică tot ceea ce am nu e al meu, ci al lui Dumnezeu care, în mila lui preaiubitoare, nu m-a lăsat pierzării veșnice. Încep cu aceste gânduri mărturisirea mea despre un părinte care mi-a rămas la suflet, în minte și în inimă, chiar dacă nu l-am cunoscut față către față. Părintele Paisie Olaru reprezintă figura duhovnicească centrală a ultimelor decenii ale spiritualității ortodoxe de la noi din țară. Am citit despre foarte mulți sfinți contemporani nouă, însă părintele Paisie Olaru are un loc aparte pentru mine, deoarece îl simt în

¹ ****Liturghier*, Ed. IBMBOR, București, 2000, pp. 232-233.

iubirea lui pentru semeni, îi simt simplitatea vieții, mă liniștesc în vocea-i minunată pe care am auzit-o în urma ascultării unor înregistrări audio, îl văd aureolat de lumină, pentru că imaginile foto păstrate cu el îmi dau puterea de a vedea dincolo de cele văzute. Chipul său este lumină, lumină liniștităre, lumină împăciuitoare, lumină în rugăciune și rugăciune în lumină, lumină care te face să dobândești tăcerea și să plângi. Este odihnitoare vederea lui, a imaginilor surprinse cu el. La vederea sa în peisajul mirific al zonei unde își ducea viața pustnicească, mi se dezvăluie trăirea în eshaton nu ca pe un exercițiu al gândirii teologale, ci ca pe o expresie vie: aşa este, pentru că aşa va fi în veșnicie.

Pe când eram elev la liceu, cuprins oarecum de dumnezeiescul dor al vieții monahale, mai mergeam pe la mănăstiri. La chilia unui părinte, într-o zile, printre icoanele care împodobeau peretele, am zărit și chipul părintelui Paisie Olaru și reacția a fost imediată, întrebându-l pe acel părinte ce sfânt e cel de acolo. Răspunsul a fost: „E părintele Paisie

Olaru de la mănăstirea Sihăstria.“ Acest lucru se întâmpla în jurul anilor 1992-1993, la doi-trei ani după învesnicirea părintelui. De atunci am căutat să afli despre părintele Paisie Olaru. Așa se face că am citit cele puține scrise despre el sau interviurile luate de către Părintele Ioanichie Bălan și publicate în cele două volume ale sale de con vorbiri duhovnicești care, de fapt, reprezintă în mare parte și sursa de inspirație a acestor pagini scrise de mine. Când am intrat în legătura cu limbajul simplu, dar plin de Duh Sfânt al părintelui și când am văzut cum gândeau și ce gândeau despre trăirea duhovnicească, am rămas profund mișcat: era prin excelență un om al iubirii. De aceea am început să îl prețuiesc și mai mult și, alături de Sfântul Siluan Athonitul și de Arhimandritul Sofronie, părintele Paisie Olaru mi-a rămas în suflet, deși nu sunt încă un slujitor care să trăiesc totalmente aidoma precum trăia el.

La acest gând despre viața lui, m-am oprit la câteva lucruri despre copilăria sa, pe care le voi prezenta așa cum le-a mărturisit el însuși, după care voi face câteva tâlcuiri, compa-

rând lumea lui de atunci cu lumea de astăzi, copilăria lui cu copilăria vremurilor noastre. „*Părintele Paisie s-a născut la 20 iulie 1897, în satul Stroiești, comuna Lunca, județul Botoșani, fiind ultimul dintre cei cinci copii ai familiei Ioan și Ecaterina Olaru, singurul care a luat chipul îngeresc al călugăriei. A fost botezat de preotul satului, Gheorghe Bercea, primind, prin rânduiala lui Dumnezeu, numele de Petru. Într-adevăr, pruncul ce se boteza în numele verhovnicului apostolilor va urma în viața sa credința fierbinte a celui al cărui nume îl va purta și avea să ajungă la măsura bărbatului desăvârșit, verhovnic spiritual al monahilor români. Tatăl său a fost om simplu, pădurar la boieri, dar cu mare credință și frică de Dumnezeu. Zicea Părintele Paisie: „*Tata știa Paraclisul Maicii Domnului pe de rost, precum și alte rugăciuni, și se ruga cu glas tare, să auzim și noi. Zicea ca preotul «Domnului să ne rugăm!» și se bătea cu pumnul în piept“.* Si mama părintelui avea o înaltă ținută morală și era foarte credincioasă, educându-și copiii nu*

atât cu vorba, cât mai ales cu pilda vieții ei. De multe ori le spunea copiilor: „*Măi băieți, să fiți cuminți, ca să nu dăm cinstea pe rușine!*“ Într-o scrisoare, la bătrânețe, Părintele Paisie evoca cu duioșie chipul mamei sale: „*Parcă o văd cu ochii minții cum în brațe mă ținea și mă învăța de ale credinței. Draga mea, mămuca mea! Că nimic nu-i mai scump pe acest pământ decât numele de mamă! Ea pe mine m-a născut și m-a crescut până să-mi dau seama. Ar fi trebuit să o iubesc mai mult și să o pomenesc mereu și pentru sufletul ei scump să mă rog lui Dumnezeu*“.² Diferența este destul de mare între ceea ce a fost și ceea ce este. Mă gândeam mereu, făcând o analogie, atât la părinții părintelui Paisie Olaru, cât și la tatăl sfântului Siluan Athonitul, ce însemna nașterea lui Dumnezeu în viața unor oameni simpli. Ce duh de viață putea exista

² Arhim. Victorin Oanele, *Părintele Paisie, părintele binecuvântării și al iertării, în Părintele Paisie Olaru (1897-1990)/Povățuitor spre poarta raiului — in memoriam —*, ediție îngrijită de arhim. Timotei Aioanei și pr. Constantin Prodan, Ed. Trinitas, Iași, 2005, p. 94.

acum un veac, un veac și jumătate! Într-una din cărțile mele am scris un articol despre transmiterea genetică (în sens figurat) în care făceam referire la o transmitere de fapt a preocupațiilor de la o generație la alta și în care mă întrebam: dacă acum un veac oamenii transmiteau generațiilor următoare lucruri nobile precum trăirea profundă în Dumnezeu, adică sfințenia, pictura, muzica, olăritul, sculptura, știința, etc., ce vor transmite cei de azi generațiilor care vor urma? Ce preocupări, căci îmi este tare greu să încep să le enumăr. Erau oameni simpli care nu știau rațional să argumenteze existența lui Dumnezeu, dar care trăiau în Dumnezeu. La lucrul lor, la câmp, acasă, peste tot, trăiau învăluși în lumina și în iubirea lui Dumnezeu. Ceea ce mi-a plăcut grozav de mult în copilăria părintelui Paisie Olaru au fost cele câteva gânduri mărturisite despre școală și despre premiile primite la sfârșitul anului școlar. „*În satul natal al Părintelui Paisie se făceau numai trei clase primare. În toți cei trei ani, Petru a fost premiantul clasei. „Ai ascultat, ai învățat, coroană ai luat!*“

îi cântau ceilalți copii. Premiile înmânate de învățătorul Sandru erau la vremea aceea cărticele cu Viețile Sfinților. Citind viața și pătimirile sfinților i s-a aprins sufletul său curat pentru viața monahală.³ Asemenea premii nu se mai oferă și, poate, extrem de rar mai întâlnesci părinti care să le pună în mână copiilor lor câte o carte, cu atât mai puțin o carte creștină. Viețile sfinților, în general, oferă de toate celui ce se ostenește cu cititul. Limbajul este cu totul deosebit, am putea spune, vindecător. Apoi faptele, preocupările sfinților dau informații de natură divină, însuși la nivel comportamental și comunicativ omul primește hrană. Copilul având o asemenea preocupare primește modele. Copiii de azi se nasc cu televizorul și cu internetul în casă și prin intermediul lor se informează, învață să comunice, primesc modelele lumii moderne. Mă întreb cine s-a emancipat: copilul începutului de secol al XX-lea care avea la școală, în casă, pe masă viețile sfinților sau copilul secolului al XXI-lea care are la

³ Ibidem, p. 95.

școală, în casă, pe birou televizorul și computerul. Nu sunt împotriva modernismului, însă dătătoare de sens pentru viață, cu siguranță, erau viețile sfinților. Copilăria minunată a părintelui Paisie a strigat după el. Tinerețea n-a putut fi trăită de către părintele într-un maxim al desfășării lumești, pentru că darurile din copilărie (adică viețile sfinților) i-au readus în întreaga ființă dragostea mai presus de dragoste, adică iubirea lui Dumnezeu, care este superioară oricărei forme de iubire. Iată un astfel de părinte rânduit de sus timp de aproape un veac să fie călăuzitorul și rugătorul monahilor și mirenilor. Mi-e dor de lumea aceea a părintelui! Deși mai săraci, fără lejeritatea vieții de acum, dar și fără agitația cotidiană, oamenii, în timpurile acelea, îl simțeau pe Dumnezeu în tot ceea ce făceau. Nu excludem valorile societății moderne, dar îmi este dor de societatea tradiționalistă și mai ales de acea cultură populară românească în care oamenii erau prinși în dorul de Dumnezeu. Existau și multe elemente de natură pseudocreștină printre oamenii de la sate, însă cei ce pătrundeau în lumea

lui Dumnezeu printr-o manifestare simplă și dumnezeiască a actului de credință, aceia erau minunați. Este greu să te întorci la o asemenea formă de viețuire, însă reîntoarcerea nu ar fi un gest de lașitate, ci o revelație a sensului adevărat al existenței. Așa cum ne-a mărturisit părintele Paisie, părinții lui cunoșteau rugăciuni pe de rost, iar preocupările lor erau legate întotdeauna de rugăciune. E foarte important pentru un nevoitor să aibă în permanență mintea și inima la Dumnezeu. De altfel, acest mod de viețuire se poate identifica cu forma de rugăciune neîncetată. Vedem că în zilele noastre pierdem din esență acest aspect și, anume, felul în care îți duci viața este în strânsă legătură cu tot ceea ce ține de gânduri. Cu ceea ce îți hrănești mintea, acelea îți caracterizează și viața. Cu cât mintea îți este la Dumnezeu, cu atât existența ta este alta, marcată de lucrarea harului lui Dumnezeu. Noi, cei de azi, dăm sfaturi părinților în privința felului de educație a copiilor, asistăm la tot felul de programe, de proiecte, de instituții și de organizații care se ocupă de educația copilului. Se depun

eforturi mari, la nivel psihologic, spre găsirea celor mai eficiente soluții pentru copil și pentru educația lui. Acum o sută de ani, copilăria părintelui Paisie ne vorbește simplu: cadou, premiu, dar — viețile sfintilor.